

Warszawa, dnia 20 kwietnia 2017 r.

Poz. 806

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ROLNICTWA I ROZWOJU WSI¹⁾**

z dnia 12 kwietnia 2017 r.

**zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej
w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju
Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020**

Na podstawie art. 45 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. z 2017 r. poz. 562 i 624) zarządza się, co następuje:

§ 1. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 marca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz. U. poz. 415 i 765 oraz z 2016 r. poz. 326, 589 i 1367) wprowadza się następujące zmiany:

1) w § 3:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Rolnik lub zarządca, o których mowa w art. 28 ust. 2 rozporządzenia nr 1305/2013, zwani dalej odpowiednio „rolnikiem” lub „zarządcą”, może realizować jednocześnie więcej niż jedno zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, z tym że nie może realizować jednocześnie takich samych zobowiązań rolno-środowiskowo-klimatycznych, chyba że kontynuuje realizację takiego samego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego podjętego przez innego rolnika lub zarządcę.”,

b) uchyla się ust. 5 i 6;

2) w § 4 w ust. 2:

a) w pkt 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„prowadzi na formularzu udostępnionym przez Agencję rejestr działalności rolnośrodowiskowej w odniesieniu do gruntów objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym, zawierający wykaz.”,

b) w pkt 5 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje pkt 6 w brzmieniu:

„6) nie jest obowiązany do wypełnienia obowiązku informacyjnego, o którym mowa w części I pkt 2.2 lit. b załącznika III do rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 808/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiającego zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 18, z późn. zm.²⁾).”;

¹⁾ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi kieruje działem administracji rządowej – rozwój wsi, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi (Dz. U. poz. 1906).

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 115 z 29.04.2016, str. 33 oraz Dz. Urz. UE L 308 z 16.11.2016, str. 5.

3) w § 5:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zobowiązanie rolno-środowiskowo-klimatyczne obejmuje:

- 1) użytki rolne w rozumieniu art. 2 ust. 1 akapit drugi lit. f rozporządzenia nr 1305/2013, zwane dalej „użytkami rolnymi”, lub obszar gruntów niebędących użytkami rolnymi, na których występują typy siedlisk przyrodniczych lub siedliska lęgowe ptaków wymienione w ust. 3 pkt 1 lit. b, c lub f lub w pkt 3 załącznika nr 4 do rozporządzenia, zwanych dalej „obszarami przyrodniczymi”:
  - a) zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego pakietu lub danego wariantu,
  - b) spełniające warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej,
  - c) objęte obszarem zatwierdzonym w rozumieniu art. 2 ust. 1 akapit drugi pkt 23 lit. b rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 48 oraz Dz. Urz. UE L 225 z 19.08.2016, str. 41), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 640/2014”, również w przypadku, o którym mowa w art. 18 ust. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 640/2014, lub
- 2) zwierzęta ras lokalnych zadeklarowane we wniosku o przyznanie pierwszej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danej rasy lokalnej objętej wariantem pakietu wymienionego w § 4 ust. 1 pkt 7, dla których są spełnione warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, będące zwierzętami zatwierdzonymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 akapit drugi pkt 18 lit. b rozporządzenia nr 640/2014.”

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Pomimo że w drugim lub kolejnym roku realizacji zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego:

- 1) nie są spełnione warunki przyznania płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej lub
- 2) rolnik lub zarządca nie złożył wniosku o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej w ramach danego pakietu lub danego wariantu, lub
- 3) rolnik lub zarządca nie złożył, na formularzu udostępnionym przez Agencję, informacji o gruntach lub zwierzętach oraz o pakiecie lub wariantcie realizowanym na tych gruntach lub w odniesieniu do tych zwierząt, wskazując położenie tych gruntów i ich powierzchnię

– uznaje się, że rolnik lub zarządca kontynuuje realizację podjętego zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatycznego, jeżeli grunty lub zwierzęta objęte tym zobowiązaniem znajdują się w jego posiadaniu.”;

4) w § 12 uchyla się ust. 1a;

5) w § 21:

a) w ust. 1:

– w pkt 1:

– – w lit. a tiret pierwsze otrzymuje brzmienie:

„– zawierającego wyniki analizy gleby pobranej, zgodnie z normą w zakresie pobierania próbek do badań agrochemicznych gleby, z poszczególnych działek rolnych położonych na gruntach ornych, objętych zobowiązaniem rolno-środowiskowo-klimatycznym w ramach pakietu, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 1, wykonanej w laboratorium okręgowej stacji chemiczno-rolniczej lub innym laboratorium posiadającym akredytację Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie badań agrochemicznych gleb.”,

– – lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) oświadczenie o działkach rolnych, o których mowa w lit. a tiret pierwsze, których dotyczą wyniki analizy, o której mowa w lit. a tiret pierwsze, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję.”;

– w pkt 2:

– – w lit. a tiret pierwsze otrzymuje brzmienie:

„– zawierającego wyniki analizy gleby pobranej, zgodnie z normą w zakresie pobierania próbek do badań agrochemicznych gleby, z poszczególnych działek rolnych położonych na gruntach ornych,

będących w posiadaniu rolnika i na których wykonano analizę, o której mowa w pkt 1 lit. a tiret pierwsze, wykonanej w laboratorium okręgowej stacji chemiczno-rolniczej lub innym laboratorium posiadającym akredytację Polskiego Centrum Akredytacji w zakresie badań agrochemicznych gleb i tą samą metodą, którą została wykonana analiza, o której mowa w pkt 1,”

-- lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) oświadczenie o działkach rolnych, o których mowa w lit. a tiret pierwsze, których dotyczą wyniki analizy, o której mowa w pkt 1 lit. a tiret pierwsze, sporządzone na formularzu udostępnionym przez Agencję.”

b) ust. 6 i 7 otrzymują brzmienie:

„6. W przypadku gdy rolnik lub zarządca nie dokonał czynności, o której mowa w ust. 1, 2, 4, 4b, 4c, 4d lub 5, w terminie określonym w tych przepisach, kierownik biura powiatowego Agencji wzywa na piśmie rolnika lub zarządcę do dokonania tej czynności, w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania.

7. Czynność, o której mowa w ust. 1, 2, 4, 4b, 4c, 4d lub 5, dokonana do dnia wydania decyzji w sprawie o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej za dany rok – uważa się za dokonaną w terminie.”

6) w § 33 po ust. 9 dodaje się ust. 9a w brzmieniu:

„9a. W przypadku, o którym mowa w ust. 9, rolnik lub zarządca sporządza plan działalności rolnośrodowiskowej i składa do kierownika biura powiatowego Agencji najpóźniej w terminie składania wniosków o przyznanie kolejnej płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej, kopie stron tego planu, na których są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2 i 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia, z tym że kopie stron, na których są zawarte informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia, zawierają również podpis doradcy rolnośrodowiskowego, przy udziale którego został sporządzony ten plan.”

7) w załączniku nr 2 do rozporządzenia w części III w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) przy czym ich liczba w przeliczeniu na 1 ha powierzchni sadu jest nie mniejsza niż 90”;

8) w załączniku nr 4 do rozporządzenia ust. 1 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego rozporządzenia;

9) w załączniku nr 6 do rozporządzenia lp. 7 otrzymuje brzmienie:

7	Pakiet 7. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt w rolnictwie	7.1. Zachowanie lokalnych ras bydła	1 600 zł/szt.
		7.2. Zachowanie lokalnych ras koni	1 900 zł/szt. (konie małopolskie, konie wielkopolskie)
			1 700 zł/szt. (pozostałe rasy koni wymienione w ust. 5 załącznika nr 4 do rozporządzenia)
		7.3. Zachowanie lokalnych ras owiec	360 zł/szt.
		7.4. Zachowanie lokalnych ras świń	1 140 zł/szt.
		7.5. Zachowanie lokalnych ras kóz	580 zł/szt.

§ 2. Do przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w sprawach objętych postępowaniami:

- 1) wszczętymi i niezakończonymi ostateczną decyzją przed dniem 15 marca 2017 r.,
- 2) zakończonymi decyzją ostateczną wydaną na podstawie przepisów dotychczasowych, w przypadku gdy zostały wznowione po dniu 14 marca 2017 r.

– stosuje się przepisy rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym.

§ 3. Do przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 w sprawach objętych postępowaniami wszczętymi po dniu 14 marca 2017 r. stosuje się przepisy rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem.

§ 4. Rolnik lub zarządca, o którym mowa w art. 28 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.³⁾), który w 2015 r. lub w 2016 r. nie spełnił warunków przyznania pomocy finansowej w ramach działania „Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne” lub pomocy finansowej w ramach działania „Rolnictwo ekologiczne” objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, może podejmować nowe zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne, o których mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia zmienianego w § 1.

§ 5. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi: *K. Jurgiel*

---

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 865, Dz. Urz. UE L 280 z 24.09.2014, str. 1, Dz. Urz. UE L 367 z 23.12.2014, str. 16, Dz. Urz. UE L 127 z 22.05.2015, str. 1, Dz. Urz. UE L 28 z 04.02.2016, str. 8 oraz Dz. Urz. UE L 130 z 19.05.2016, str. 1.

Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju
Wsi z dnia 12 kwietnia 2017 r. (poz. 806)

1. Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone obejmuje następujące uprawy, rośliny i grupy upraw:

Lp.	Uprawy w rozumieniu art. 44 rozporządzenia nr 1307/2013	Rodzaje lub gatunki roślin	Grupa upraw
1	jęczmień jary	jęczmień jary	zboża
	jęczmień ozimy	jęczmień ozimy	
	kukurydza	kukurydza cukrowa, kukurydza pękająca, kukurydza woskowata, kukurydza zwyczajna	
	mieszanki zbożowe	mieszanka zbożowa	
	owies	owies bizantyjski, owies nagi (nagoziarnisty jary), owies siewny, owies szorstki	
	pszenica jara	pszenica orkisz – jara, pszenica płaskurka – jara, pszenica samopsza – jara, pszenica twarda – jara, pszenica zwyczajna – jara	
	pszenica ozima	pszenica orkisz – ozima, pszenica płaskurka – ozima, pszenica samopsza – ozima, pszenica twarda – ozima, pszenica zwyczajna – ozima	
	pszenżyto jare	pszenżyto jare	
	pszenżyto ozime	pszenżyto ozime	
	sorgo	sorgo techniczne, sorgo sułtańskie, trawa sudańska	
	szarłat	szarłat z wyjątkiem <i>Amaranthus retroflexus</i>	
	żyto jare	żyto jare	
	żyto ozime	żyto krzyca, żyto ozime	
2	mieszanki	strączkowo-gorczykowa, strączkowo-słonecznikowa, strączkowo-zbożowa	mieszanki

3	fasola	fasola wielokwiatowa, fasola zwykła karłowa, fasola zwykła tyczna	strączkowe i warzywa strączkowe
	groch	groch siewny (jadalny i pastewny, w tym peluszka) – w tym z rośliną podporową, groch zwyczajny łuskowy, groch zwyczajny cukrowy	
	groszek	łędźwian	
	łubin	łubin biały, łubin wąskolistny, łubin żółty	
	seradela uprawna	seradela uprawna	
	soczewica jadalna	soczewica jadalna (w tym z rośliną podporową)	
	soja zwyczajna	soja zwyczajna	
	wyka jara	bobik, bób, wyka siewna (w tym z rośliną podporową)	
	wyka ozima	wyka kosmata (w tym z rośliną podporową)	
4	koniczyna	koniczyna egipska (aleksandryjska), koniczyna krwistoczerwona, koniczyna perska	bobowate drobnonasienne
	nostrzyk	nostrzyk biały, nostrzyk żółty	
5	trawa lub inne pastewne rośliny zielne	mieszanka jednoroczna traw, trawy w siewie czystym z przeznaczeniem na nasiona, mieszanka jednoroczna traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	trawa lub inne pastewne rośliny zielne
6	burak	burak cukrowy, burak ćwikłowy, burak liściowy (boćwina), burak pastewny	okopowe i warzywa korzeniowe
	cykoria	cykoria siewna (korzeniowa)	
	marchew	marchew jadalna, marchew pastewna	
	pasternak zwyczajny	pasternak zwyczajny	
	pietruszka	pietruszka korzeniowa, pietruszka naciowa	
	salsefia	salsefia	

	seler	seler korzeniowy, seler naciowy	
	skorzonera	skorzonera	
	ziemniak	ziemniak	
7	gorczyca biała	gorczyca biała	oleiste
	gorczyca czarna	gorczyca czarna	
	gorczyca sarepska	gorczyca sarepska	
	kapusta rzepak - ozimy	rzepak ozimy	
	kapusta rzepak - jary	brukiew, rzepak jary	
	rzepik ozimy	perko, rzepik	
	słonecznik	słonecznik oleisty, słonecznik pastewny, topinambur	
8	dynia figolistna	dynia figolistna	warzywa kapustowate i rzepowate
	dynia olbrzymia	dynia olbrzymia	
	dynia piżmowa	dynia piżmowa	
	dynia zwyczajna	cukinia, dynia oleista, dynia pastewna, dynia zwyczajna, kabaczek, patison	
	kapusta warzywna	brokuł włoski, jarmuż, kalafior, kalarepa, kapusta brukselska, kapusta głowiasta biała, kapusta głowiasta czerwona, kapusta pastewna, kapusta włoska	
	kapusta właściwa	kapusta chińska, kapusta pekińska i rzepa ścierniskowa	
	rzeżucha ogrodowa	pieprzyca siewna (rzeżucha ogrodowa)	
	rzodkiew	rzodkiew czarna, rzodkiew biała, rzodkiew oleista, rzodkiewka	
9	proso	proso	proso
10	facelia błękitna	facelia błękitna	facelia
11	len	len oleisty i len włóknisty	len, lnianka
	lnianka siewna	lnianka siewna (lnicznik)	
12	mak	mak lekarski, mak wschodni	mak
13	gryka	gryka	gryka
14	arbuz	arbuz (kawon)	pozostałe

	cykoria	endywia eskariola, endywia kędzierzawa, cykoria warzywna (liściowa, sałatowa)	warzywa
	czosnek	cebula kartoflanka, cebula perłowa, cebula wielopiętrowa, cebula zwyczajna, czosnek, czosnek niedźwiedzi, por, czosnek serpentynowy (rokambuł), siedmiolatka, szalotka, szczypiorek	
	koper ogrodowy	koper ogrodowy	
	koper włoski	koper włoski (fenkuł)	
	melon	melon	
	oberżyna	bakłazan (oberżyna)	
	ogórek	ogórek	
	papryka roczna	papryka roczna	
	pomidor skórzasty	pomidor skórzasty	
	pomidor	pomidor	
	roszpunka warzywna	roszpunka (roszponka) warzywna	
	sałata	sałata głowiasta masłowa, sałata głowiasta krucha, sałata listkowa (rozetowa), sałata łodygowa, sałata rzymska	
	szpinak nowozelandzki	szpinak nowozelandzki	
	szpinak zwyczajny	szpinak warzywny (zwyczajny)	
15	chaber	chaber bławatek	rośliny miododajne
	pszczelnik	pszczelnik mołdawski	
	rukiew	rukiew wodna	
	ślaz	ślaz dziki, ślaz maurytański	
	ślazówka	ślazówka ogrodowa, ślazówka turyngska	
16	babka	babka lancetowata, babka płesznik	ziola
	bazylia pospolita	bazylia pospolita	
	bylica	bylica estragon, bylica piołun	
	czarnuszka siewna	czarnuszka siewna	
	cząber	cząber ogrodowy	

dzięgiel	dzięgiel leśny, arcydzięgiel litwor
dziurawiec zwyczajny	dziurawiec zwyczajny
fiółek trójbarwny	fiółek trójbarwny
hyzop lekarski	hyzop lekarski
jeżówka purpurowa	jeżówka purpurowa
kminek zwyczajny	kminek zwyczajny
kocanki piaskowe	kocanki piaskowe
kolendra siewna	kolendra siewna
kozieradka pospolita	kozieradka pospolita
kozłek lekarski	kozłek lekarski
krokosz barwierski	krokosz barwierski
krwawnik pospolity	krwawnik pospolity
lawenda wąskolistna	lawenda wąskolistna
lebiodka	lebiodka pospolita, majeranek ogrodowy
lnica	lnica (lnianka) pospolita
lubczyk ogrodowy	lubczyk ogrodowy
macierzanka	tymianek pospolity (właściwy)
melisa lekarska	melisa lekarska
mięta	mięta kędzierzawa, mięta pieprzowa, mięta długolistna, mięta okrągłolistna
mniszek lekarski	mniszek lekarski
mydlnica lekarska	mydlnica lekarska
nagietek lekarski	nagietek lekarski
ogórecznik lekarski	ogórecznik lekarski
orlik pospolity	orlik pospolity
ostropest plamisty	ostropest plamisty
prawoślaz	malwa czarna, prawoślaz lekarski
różeniec górski	różeniec górski
rumian rzymski	rumian rzymski (szlachetny)
rumianek pospolity	rumianek pospolity
ruta zwyczajna	ruta zwyczajna
serdecznik pospolity	serdecznik pospolity

	szałwia	szałwia lekarska	
	szanta zwyczajna	szanta zwyczajna	
	wiesiołek	wiesiołek dwuletni	
	złocien dalmatyński	złocien dalmatyński	
	żeń-szeń prawdziwy	żeń-szeń prawdziwy	
17	komonica	komonica błotna, komonica zwyczajna	wieloletnie
	koniczyna biała	koniczyna biała	
	koniczyna czerwona	koniczyna czerwona	
	lucerna	lucerna chmielowa (nerkowata), lucerna mieszańcowa, lucerna sierpowata, lucerna siewna	
	mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	mieszanka wieloletnia traw z motylkowatymi drobnonasiennymi	
	mieszanka wieloletnia traw	mieszanka wieloletnia traw	
	poziomka	poziomka, truskawka	
	rutwica lekarska	rutwica lekarska	
	sparceta	sparceta piaskowa, sparceta (esparceta) siewna	
	szczaw	szczaw	